

Sprawozdanie z 4. Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Współczesne media – język mediów”, Lublin, 18–19 kwietnia 2012 roku

Małgorzata Adamik-Szysiak

Mysłą przewodnią czwartej już konferencji naukowej z cyklu „Współczesne media”¹ była wieloaspektowa analiza szeroko rozumianego języka współczesnych mediów. Zorganizowana przez Zakład Dziennikarstwa na Wydziale Politologii UMCS, konferencja otoczona została honorowym patronatem Rektora UMCS prof. Andrzeja Dąbrowskiego oraz patronatem naukowym Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Opiekę medialną sprawowały media regionalne, w tym oddziały Telewizji Polskiej i „Gazety Wyborczej”, a także Radio Lublin.

Konferencja spotkała się z dużym zainteresowaniem środowiska akademickiego. Wzięli w niej udział wzięli naukowcy reprezentujący wiele krajowych ośrodków akademickich, w tym: Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Akademię Techniczno-Humanistyczną w Bielsku-Białej, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Szczeciński, Warszawską Wyższą Szkołę Humanistyczną im. B. Prusa czy w końcu

gospodarza – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej.

Ze względu na zakres poruszanej problematyki spotkanie zgromadziło badaczy wielu dyscyplin. Retoryka współczesnych mediów stała się przedmiotem analiz przeprowadzonych z perspektywy filologicznej, filozoficznej, historycznej, politologicznej, psychologicznej i socjologicznej. Różnorodność obszarów badawczych podkreślona została w wystąpieniach kolejnych prelegentów w sesji plenarnej, otwierającej dwudniową konferencję, której przewodniczyła kierownik Zakładu Dziennikarstwa na Wydziale Politologii UMCS, inicjator oraz koordynator spotkania – prof. Iwona Hofman.

W otwierającym sesję plenarną referacie prof. Ewa Maj zastanawiała się nad językiem niepoprawności politycznej w prasie, przytaczając wyniki badań nad publicystyką neoendecką. Wśród interesujących spostrzeżeń pojawiły się wnioski odnoszące się do konkretnych przykładów, zaczerpniętych z tytułów neoendeckich, potwierdzające hipotezę o stosowaniu na łamach tej prasy języka mającego na celu akcentowanie sprzeciwu wobec zasad *political correctness*. Z kolei dr Iłona Biernacka-Ligięza mówiła

¹ Do tej pory odbyły się trzy konferencje: „Współczesne media – status, aksjologia, funkcjonowanie”, „Współczesne media – wolne media” oraz „Współczesne media – kryzys w mediach”, których pokłosiem są wydane przez Wydawnictwo UMCS tematyczne publikacje: *Współczesne media. Status, aksjologia, funkcjonowanie*, t. 1–2, red. I. Hofman, D. Kępa-Figura, Lublin 2009; *Współczesne media. Wolne media?*, t. 1–3, red. I. Hofman, D. Kępa-Figura, Lublin 2010; *Współczesne media. Kryzys w mediach*, t. 1–2, red. I. Hofman, D. Kępa-Figura, Lublin 2012.

o wpływie różnorodnych form komunikowania sieciowego na kształtowanie się tożsamości lokalnej, odnosząc się zarówno do płaszczyzny komunikowania oficjalnego (np. administracja publiczna), jak i nieoficjalnego (np. fora, czaty). Prof. Ryszard Pęczkowski podnosił kwestie edukacji i antyedukacji medialnej w Polsce.

Dalsze obrady toczyły się równolegle w panelach tematycznych. W najliczniejszej (podzielonej na 3 części) sekcji „Przekaz werbalny” prelegenci podejmowali rozważania nad strukturą semantyczną dyskursu medialnego, jej znaczeniem i skutkami, przywołując w kolejnych analizach konkretne przykłady różnych form wypowiedzi rozpowszechnianych za pośrednictwem mediów, tak drukowanych, jak i elektronicznych. Wśród badanych tytułów prasowych znalazły się dzienniki regionalne zachodniej Polski (dr Paulina Olechowska), tabloidy (dr Krzysztof Kaszewski) oraz prasa ekonomiczna o zasięgu ogólnopolskim (dr Izabela Janicka). Sposoby konstruowania retoryki medialnego widowiska/spektaklu znalazły się w kręgu zainteresowania dr Anny Granat. Analizę językowych środków służących ocenie i perswazji, na podstawie wybranych prasowych recenzji filmowych, przeprowadziła dr Maria Krauz. Z kolei o charakterze potencjału kreatywnego, w tym o sposobie budowania emocjonalnej narracji w warstwie brzmieniowej oraz przekazie słownym określonych form wypowiedzi, mówili: dr Wioletta Kochmańska (relacja radiowa meczu siatkarskiego), mgr Grzegorz Gielniewski (audycje publicystyczne w Radiu Maryja), dr Katarzyna Plewka („biała” w newsie telewizyjnym), mgr Joanna Budkiewicz-Żeberska (programy publicystyczne na antenie Telewizji Polskiej), dr Grzegorz Ptaszek (telewizyjne programy ezoteryczne emitowane na żywo) a także dr Magdalena Trysińska (edukacyjne i antyedukacyjne filmy animowane dla dzieci).

Prelekcje wygłoszone w ramach panelu „Forma przekazu wizualnego” zainauguowało wspólne wystąpienie dr Doroty Jankowskiej

i dr. Marka Hallada koncentrujące się na języku fotografii (w tym kompozycji obrazu, wykorzystanych barwach, głębi ostrości czy oświetlenia) z punktu widzenia oddziaływania tego medium na odbiorcę. Prezentacje kolejnych badaczy podkreślały dominację we współczesnym świecie komunikacji wizualnej nad werbalną. Potencjału wizualnego marki *Wiedźmin* dowodziła mgr Agnieszka Całek. Prowokowane emocje na okładkach ogólnopolskich tygodników opinii stały się przedmiotem zainteresowania dr Magdaleny Wasylewicz i mgr. Grzegorza Polańskiego. Z kolei o pikturalnym języku medium lokalnego jako dopełnieniu słowa pisanego na przykładzie tygodnika „Strzelec Opolski” mówiła dr Justyna Lehun.

Na specyfikę języka nowych mediów uwagę zwrócili prelegenci i dyskutanci w sekcji „Nowe media a język mediów”. Memy internetowe i ich znaczenie stały się tematem dwóch wystąpień – dr. Jakuba Nowaka oraz mgr. Krzysztofa Piskorza. Funkcji performatywnej i perswazyjnej języka współczesnych mediów, posiłkując się rozważaniami Johana Austina, dowodzili dr Aleksandra Lato i dr Andrzej Kubiś.

Uczestnicy kolejnego panelu skupili się na próbie charakterystyki odbiorcy współczesnych mediów (prasy, telewizji, internetu). Hipotezy o jednolitości pod względem ideologicznym i światopoglądowym prasy w Polsce kierowanej do różnych grup wiekowych dowodziła dr Anna Małgorzata Pycka. Próby odpowiedzi na pytanie o kryteria, jakimi kierują się dziennikarze, zapraszając do studia telewizyjnego określonych gości-dyskutantów, podjęła się mgr Ilona Dąbrowska. Na teoretycznych rozważaniach na temat tożsamości i sposobu komunikowania się odbiorców nowych mediów skupiła się mgr Marta Mazurek, ich weryfikacją zaś było wystąpienie dr. Tomasza Bielaka odnoszące się do wydarzeń związanych z debatami internautów w sprawie umowy ACTA.

Prezentacja wyników badań empirycznych zdominowała wystąpienia badaczy podczas

drugiego dnia konferencji w ramach panelu poświęconego polskiej komunikacji politycznej i reklamowej. O języku w kampaniach wyborczych w 2010 i 2011 r. mówili odpowiednio mgr Wojciech Maguś oraz mgr Paweł Jakubowski. Retoryka audiowizualnej reklamy wyborczej w 2011 r. była tematem prelekcji dr Małgorzaty Adamik-Szysiak. Z kolei pytanie o podobieństwa i różnice języka *exposé* wygłoszonego przez Donalda Tuska w 2007 i w 2011 r. postawiła mgr Justyna Maguś. Współczesne formy komunikowania politycznego za pośrednictwem internetu znalazły się w kręgu zainteresowania mgr Magdaleny Wojtoń (aktywność i stosowany przez polityków język na portalach społecznościowych) oraz mgr Eweliny Kancik (język blogów polskich polityków). Rozważania o perswazyjności języka reklamy w kontekście *spotów zdrowotnych* podjęła mgr Magdalena Harkot. Kwestię posługiwania się ostrym językiem w debacie publicznej w granicach prawa do swobody wypowiedzi, opierając się na orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, przybliżyła mgr Dorota Głowacka.

Formy komunikatu medialnego, ich ukształtowanie gatunkowe i językowe były przedmiotem obrad kolejnej sekcji. O przekazach medialnych w świetle teorii optymalnego znaku mówili prof. Ryszard Pęczkowski i dr Anna Batiuk. Nad kształtem i rolą polskiego reportażu we współczesnych mediach zastanawiała się mgr Martyna Nowakowska. Kwestie transgatkowości blogów polskich polityków poruszyła mgr Karolina Burno. Przykłady konwergencji gatunkowej, wskazując na liczne elementy przekazu internetowego w prasie, zaprezentowała dr Magdalena Ślawska.

W panelu zatytułowanym „Obraz świata w mediach” prelegenci podnosili zróżnicowane kwestie, prezentując wyniki badań wybranych polskich mediów. Ewolucję sposobu ukazywania w mediach, nie tylko w warstwie wizualnej, ale i werbalnej osób niepełnosprawnych przybliżyła mgr Ewa Łaskarzewska. Przedmiotem analizy zawartości czasopisma „Tylko dla Dorosłych. Pismo Ludzi Dojrzałych”, przedstawionej przez mgr Magdaleny Szczypiorską-Mutor, była tzw. trzecia droga w medialnym dyskursie o starości i starzeniu się, lokowana między dyskryminującym *ageizmem* a deklaratywnym *antyageizmem*. Nad wzrastającą rolą obrazów przemocy oraz informacji traktujących o agresji na łamach prasy zastanawiała się dr Olga Białek-Szwed. Z kolei refleksjami na temat niesłabnącej popularności posługiwania się przez dziennikarzy metaforą militarną w celu opisu bieżących wydarzeń politycznych na łamach tygodników opinii podzieliła się mgr Anna Szwed.

Podczas konferencji poruszono wiele problemów związanych z kondycją oraz rozwojem współczesnych mediów i dziennikarstwa. Zwieńczeniem każdego panelu była dyskusja, w której prelegenci mogli doprecyzować sformułowane tezy, a słuchacze odnieść się do nich. Układ referatów oraz obrad w panelach korespondował z tematem konferencji zapowiadającym wieloaspektowość omawianej problematyki. Zakres tematyczny poszczególnych sekcji był relatywnie szeroki, dzięki czemu zarówno prelegenci, jak i dyskutanci mogli zapoznać się z wynikami badań naukowców oraz poszerzyć swoją wiedzę. Organizatorzy planują publikację referatów zaprezentowanych podczas konferencji oraz kontynuację spotkań z cyklu „Współczesne media”.